

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Vladimíra Maguru a sudcov JUDr. Ladislava Górásza a JUDr. Sone Mesiarkinovej, v právnej veci navrhovateľky : **R. K.**, bytom K., zastúpenej JUDr. J. T., advokátom so sídlom v B., proti odporcovi : **I.-M. s.r.o.**, so sídlom U., IČO: X., zastúpenému Mgr. J. V., advokátom so sídlom v B., **o zriadenie vecného bremena a určenie práva prechodu a prejazdu zodpovedajúcemu vecnému bremenu**, vedenej na Okresnom súde Komárno pod sp.zn. 12 C 31/2004, o dovolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 10. októbra 2007, sp.zn. 5 Co 297/2006, v spojení s opravným uznesením z 8. septembra 2008, sp.zn. 5 Co 297/2006, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 10. októbra 2007 sp.zn. 5 Co 297/2006 v spojení s opravným uznesením z 8. septembra 2008 sp.zn. 5 Co 297/2006 čo do zmeňujúceho výroku, ktorým návrh navrhovateľky zamietol, **z a m i e t a .**

Navrhovateľka je povinná zaplatiť odporcovi trovy dovolacieho konania 1 934,-- Sk do rúk Mgr. J. V., advokáta v B., do 3 dní.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd v Komárne rozsudkom zo dňa 11. apríla 2006 č.k. 12 C 31/04-386 v spojení s opravnými uzneseniami zo dňa 13. septembra 2006 č.k. 12 C 31/2004-409 a zo dňa 23. októbra 2006 č.k. 12 C 31/2004-415 určil, že vlastníkom stavby - dielne, súpisné číslo X. postavenej na pozemku parcely č. X. zastavané plochy a nádvoria o výmere X. m² nachádzajúcej sa v k.ú. K., obec K., okres K. a evidované na LV č. X. vedenom Katastrálnym úradom v N., Správa katastra K. má právo prechodu a prejazdu zodpovedajúce vecnému bremenu cez pozemky parc.č. X. zastavané plochy a nádvoria o výmere X. m², parcelné č. X. - zastavané plochy a nádvoria o výmere X. m² a parcelné č. X. zastavané plochy a nádvoria o výmere X. m², nachádzajúcich sa v k.ú. K., obec K., okres K. a evidovaných na LV č. X. vedenom Katastrálnym úradom v N.. Správa katastra K. v rozsahu podľa geometrického plánu č. X. zo dňa 17.10.2005 pod č. X., ktorý je súčasťou tohto rozsudku. Vo zvyšku súd prvého stupňa návrh zamietol. Účastníkom nepriznal právo na náhradu trov konania s poukazom na ustanovenie § 142 ods. 2 O.s.p. Vec právne posúdil, pokiaľ ide o rozhodnutie vo veci samej, podľa § 151o ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 80 písm. c/ O.s.p. a § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka. V konaní mal preukázané, že vlastníkom pozemkov je odporca a vlastníkom stavby je navrhovateľka. Navrhovateľka sa určenia práva prechodu domáhala na základe vydržania, pričom svedeckými výpoveďami bolo preukázané, že stavba bola postavená a užívaná najneskôr v roku 1967. Od uvedeného obdobia podľa výpovedí svedkov celý areál B., kde sa predmetné nehnuteľnosti nachádzajú, nerušene užívali navrhovateľka a jej právny predchodca. V tejto súvislosti súd prvého stupňa poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 5 Cdo 39/99, v zmysle ktorého predpokladom dobromyseľnosti potrebnej na vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu - práva prechodu a prejazdu cez cudzí pozemok je presvedčenie osoby, ktorá cez pozemok prechádza, že tým pre seba ako vlastníka panujúceho pozemku toto právo zodpovedajúce vecnému bremenu vykonáva právom (oprávnené drží). V takomto prípade pôjde o nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu výkonom práva, t.j. vydržaním. Podľa § 80 písm. c/ O.s.p. deklaroval právo vykonané navrhovateľkou ako aj jej právnym predchodcom, pretože bol toho názoru, že zákonné predpoklady na vydržanie boli splnené, t.j. predmet vydržania bol spôsobilý, držba navrhovateľky a jej právnych predchodcov bola oprávnená a nepretržitá. Vzhľadom k tomu, že tejto časti návrhu bolo vyhovené, nebol daný právny dôvod na rozhodovanie o zriadení vecného bremena a preto v uvedenej časti súd návrh zamietol. Súd prvého stupňa zamietol aj zvyšujúcu časť návrhu, nakoľko predmetom tohto sporu nebolo

vydržanie nehnuteľnosti pod stavbou navrhovateľky. Poukázal na to, že riešenie otázky oprávnenosti stavby sa javí byť v tomto spore nadbytočné, práve vzhľadom na vydržanie, ktoré sa týka časti pozemkov, ktoré obliehajú stavbu. Vzhľadom na vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu výkonom práva, neriešil zriaďovanie vecného bremena, a teda predmetom sporu nemohlo byť riešenie vzťahov podľa § 135c ods. 3 Občianskeho zákonníka. Z rovnakého dôvodu a z dôvodu nepreukázania naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, súd zamietol aj časť návrhu o určenie, že vlastník pozemku je povinný strpieť stavbu navrhovateľky, pretože tento spor nerieši vydržanie nehnuteľnosti pod stavbou. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p.

Krajský súd v Nitre na odvolanie oboch účastníkov konania rozsudkom z 10. októbra 2007 sp.zn. 5 Co 297/2006 v spojení s opravným uznesením z 8. septembra 2008 sp.zn. 5 Co 297/2006, rozsudok súdu prvého stupňa, v spojení s opravným uznesením zo dňa 13. septembra 2006 a zo dňa 23. októbra 2006 v napadnutej, vyhovujúcej časti o určenie práva prechodu a prejazdu zodpovedajúceho vecnému bremenu zmenil a návrh navrhovateľky zamietol. V časti týkajúcej sa výroku o zamietnutí návrhu o určenie, že vlastník pozemku je povinný strpieť stavbu navrhovateľky, napadnutý rozsudok potvrdil. V ostatnej časti týkajúcej sa zamietnutia návrhu vo zvyšku a v časti o náhrade trov konania účastníkov, prvostupňový rozsudok zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Odvolací súd poukázal na to, že súčasne platná právna úprava zakotvená v ustanovení § 135c ods. 3 a v ustanovení § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka umožňuje súdu zriaďiť vecné bremeno prostredníctvom súdneho rozhodnutia. Vecné bremeno môže vzniknúť aj na základe vydržania (§ 151 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Subjektom práva zodpovedajúceho vecnému bremenu sa môže stať ktorýkoľvek zo subjektov občianskoprávných vzťahov. Môže to však byť iba tá osoba, ktorá požíva ochranu podľa § 129 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka, t.j. tá, ktorá vykonáva právo zodpovedajúce vecnému bremenu pre seba (§ 129 ods. 1), pričom je vzhľadom na všetky okolnosti v dobrej viere o tom, že jej takéto právo patrí (§ 130 ods. 1), t.j. že je oprávneným držiteľom. Ďalej musí ísť o spôsobilý predmet vydržania, pričom držba musí trvať po určitú dobu (10 rokov) nepretržite a je možné do nej započítať aj dobu oprávnenej držby právneho predchodcu držiteľa. Právne účinky vydržania nastávajú priamo zo zákona, čo znamená, že splnením uvedených podmienok nielen vzniká právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ale vzniká aj jemu korešpondujúca povinnosť z vecného bremena. Týmto okamihom sa menia právne vzťahy držby zodpovedajúcej vecnému bremenu na právny vzťah z vecného bremena. V prejednávanej veci odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa

dospel k tomu právnomu záveru, že navrhovateľke ako vlastníčke nehnuteľností zapísaných na LV č. X. pre k.ú. K. nevzniklo právo prechodu a prejazdu zodpovedajúce vecnému bremenu cez pozemky (parc.č. X. a parc.č. X.) zapísané na LV č. X. pre k.ú. K., pretože nespĺnila podmienky vydržania. V prvom rade poukázal na to, že nehnuteľnosti (pozemky), ktoré sú predmetom tohto konania, boli v minulosti predmetom socialistického vlastníctva (§ 102 zák. č. 140/1950 Zb., § 8 ods. 2 zák.č. 109/1964 Zb. a § 6 ods. 1 zák. č. 88/1988 Zb.). Vychádzajúc z obsahu ustanovenia § 135a ods. 3 Občianskeho zákonníka, účinného do 31.12.1991, nebolo možné nadobudnúť vlastníctvo vydržaním k veci, ktorá tvorila predmet socialistického vlastníctva, alebo ku ktorej veci mala socialistická organizácia právo užívania podľa osobitných predpisov. Akceptoval preto argumentáciu odporcu prezentovanú v jeho odvolaní s tým, že minimálne do 31.12.1991 (novela Občianskeho zákonníka realizovaná zákonom č. 509/1991 Zb., účinná od 1.1.1992) právo zodpovedajúce vecnému bremenu nebolo spôsobilé byť predmetom vydržania. Z uvedeného vyvodil, že v danom prípade nemohol byť právny predchodca navrhovateľky, ktorý predmetné pozemky užíval za účelom práva prechodu a prejazdu, dobromyseľný v tom, že mu uvedené právo patrí. S prihliadnutím na takto zaujatý právny záver nebolo možné v prospech navrhovateľky započítať ani vydržaciú dobu jej právnych predchodcov (od roku 1967 do roku 1992). Právny predchodca navrhovateľky (P. Ž.) ešte v roku 1994 potvrdzoval iba existenciu nájomného vzťahu k uvedeným pozemkom, avšak netvrdil, že by bol držiteľom práva prechodu a prejazdu, ktoré sa malo v konaní určiť. Z obsahu kúpnej zmluvy zo dňa 9.12.1999, ktorou predmetné nehnuteľnosti odkúpila navrhovateľka od P. Ž. a.s. pritom vyplýva, že bola kupovaná dielňa s príslušenstvom, bez pozemku. Odvolací súd poukázal aj na to, že v tejto zmluve sa takisto vôbec nič nespomína o existencii vecného bremena spočívajúceho v práve prechodu a prejazdu cez susediace pozemky. K uvedenému odvolací súd poznamenal, že pokiaľ sa právo prechodu a prejazdu cez susediace pozemky, patriace teraz odporcovi, realizovalo, tak bez právneho titulu, ktorý tým pádom spochybňuje dobromyseľnosť navrhovateľky a jej právnych predchodcov v súvislosti s držbou predmetného práva. Dospel k záveru, že v prípade navrhovateľky nie je možné hovoriť ani o splnení 10 ročnej, nepretržitej vydržacej doby v zmysle § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka, vzhľadom na dobu, kedy predmetné nehnuteľnosti získala do vlastníctva a kedy podala návrh na súde prvého stupňa (dňa 3.3.2004). S poukazom na tieto skutočnosti preto odvolací súd napadnutý rozsudok v časti týkajúcej sa určenia práva prechodu a prejazdu zodpovedajúcemu vecnému bremenu, podľa § 220 O.s.p. zmenil tak, že návrh navrhovateľky zamietol. Pokiaľ išlo o časť napadnutého prvostupňového rozsudku, ktorou bolo rozhodnuté o zamietnutí návrhu navrhovateľky

o určenie, že vlastník pozemku je povinný strpieť stavbu navrhovateľky, v uvedenej časti odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny (§ 219 O.s.p.), pričom sa stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvého stupňa. Odvolací súd procesným postupom podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p. zrušil napadnutý rozsudok v časti, ktorou bol zamietnutý návrh navrhovateľky ohľadne zriadenia vecného bremena podľa § 135c ods. 3 Občianskeho zákonníka, ako aj v časti o náhrade trov prvostupňového konania a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 221 ods. 3 O.s.p.). Poukázal na to, že vzhľadom na zmenu prvostupňového rozsudku vo vyhovujúcej časti odvolacím súdom (§ 220 O.s.p.) bude povinnosťou súdu prvého stupňa v ďalšom konaní vykonať dokazovanie vo veci zriadenia vecného bremena podľa § 135c ods. 3 Občianskeho zákonníka, ktoré doposiaľ pred súdom prvého stupňa na uvedenú alternatívu zriadenia vecného bremena vykonané nebolo. Vo svojom novom rozhodnutí zaviazal prvostupňový súd rozhodnúť aj o náhrade trov odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Proti tomuto rozhodnutiu, čo do výroku o zamietnutí návrhu na určenie práva prechodu a prejazdu zodpovedajúceho vecnému bremenu, podala v zákonnej lehote dovolanie navrhovateľka, ktorá navrhla rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti zrušiť a vec mu v rozsahu zrušenia vrátiť na ďalšie konanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Namietala, že podľa prechodných ustanovení k úpravám účinným od 1. januára 1992 a to § 868 Občianskeho zákonníka, pokiaľ ďalej nie je uvedené inak, spravujú sa ustanoveniami tohto zákona aj právne vzťahy vzniknuté pred 1. januárom 1992, vznik týchto právnych vzťahov, ako aj nároky z nich vzniknuté pred 1. januárom 1992 sa však posudzujú podľa doterajších predpisov. Preto aj v prípade, v ktorom nemohlo dôjsť k vydržaniu podľa predpisov pred novelou, mohlo od 1.1.1992 dôjsť k vydržaniu, ak boli splnené podmienky už podľa novely č. 509/1991 Zb. Uvedený novelizovaný Občiansky zákonník v žiadnom zo svojich ustanovení nevyklučuje možnosť vydržania práva prechodu a prejazdu a možnosť započítania doby oprávnenej držby právneho predchodcu navrhovateľky. Naopak, započítanie tejto doby výslovne pripúšťa ustanovenie § 134 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Preto ona po účinnosti novely Občianskeho zákonníka č. 509/1991 Zb. spĺňala všetky podmienky vydržania práva. Na podporu svojho stanoviska poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 26. apríla 2000 sp.zn. 22 Cdo 2570/98.

Odporca žiadal dovolanie navrhovateľky ako nedôvodné zamietnuť a zaviazat' ju na zaplatenie trov dovolacieho konania vo výške 1 970,40 Sk. Poukázal na to, že v zmysle

ustanovenia § 686 Občianskeho zákonníka je potrebné dôsledne rozlišovať vznik právnych vzťahov a existenciu (trvanie) právnych vzťahov. V konaní bolo preukázané, že v čase do 1.1.1992 nemohlo byť právo zodpovedajúce vecnému bremenu vydržané, nakoľko nebolo spôsobilým predmetom vydržania. Pokiaľ navrhovateľka poukazovala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp.zn. 22 Cdo 2570/98, tak započítanie je možné iba v prípade oprávnenej držby, čo však nebol prejednávaný prípad.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu vyplývajúcom z § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľky nie je dôvodné.

Z ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

Podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je oprávnený rozhodnutie odvolacieho súdu preskúmať len v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý, pričom je viazaný uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane toho, ako ho dovolatelia obsahovo vymedzili (§ 242 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolacích návrhov v prípadoch uvedených v ustanovení § 242 ods. 2 písm. a/ až d/ O.s.p. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O.s.p., neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, iba že by tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Uvedené zákonné ustanovenie § 237 O.s.p. pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existencia niektorej z vyššie uvedených však nebola dovolacím súdom v konaní zistená a dovolateľka ani vo svojom dovolaní nenamietala, že by v konaní k uvedeným vadám došlo.

Podľa dovolacieho súdu konanie odvolacieho súdu nie je postihnuté ani inou (v ustanovení § 237 O.s.p. neuvedenou) vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

Z obsahu dovolania navrhovateľky vyplýva, že táto ako dovolací dôvod uplatňuje ustanovenie § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.

Nesprávnym právnym posúdením veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, ako mal správne použiť, alebo aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil. Právne posúdenie veci odvolacím súdom, ktoré ho viedlo k zmene rozhodnutia súdu prvého stupňa a k zamietnutiu návrhu v dovolaní napadnutej časti, je však vecne správne.

Vo všeobecnosti je možné vecné bremeno charakterizovať ako vecné právo, ktoré obmedzuje vlastníka nehnuteľnej veci v prospech niekoho iného tak, že je povinný niečo trpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať (pati, facere, non facere). Vyznačuje sa teda tým, že spočíva v obmedzení vlastníka nehnuteľnosti buď na prospešnejšie využívanie nehnuteľnosti iného konkrétneho vlastníka, alebo na prospech určitej fyzickej alebo

právnickej osoby, toto obmedzenie je späté so zaťaženou nehnuteľnosťou (obmedzenie vlastníka) v prospech panujúcej nehnuteľnosti. Práva zodpovedajúce vecným bremenám sú spojené buď s vlastníctvom určitej nehnuteľnosti alebo patria určitej osobe (§ 151n a nasledujúce Občianskeho zákonníka).

Právnym dôvodom vzniku vecného bremena môže byť, rovnako ako u vlastníckeho práva zmluva, dedenie, rozhodnutie príslušného orgánu, zákon a vydržanie. Oprávnenie zodpovedajúce vecnému bremenu teda možno nadobudnúť aj vydržaním. Predpokladom tohto spôsobu nadobudnutia je nepretržitý výkon práva po dobu najmenej desať rokov, ak sú splnené aj ostatné podmienky podobné vydržaniu vlastníckeho práva, uvedené v § 134 Občianskeho zákonníka. Vylúčené je vydržanie práva zodpovedajúcemu vecnému bremenu k nehnuteľnostiam, ktoré môžu byť len vo vlastníctve štátu alebo vo vlastníctve zákonom určených právnických osôb (§ 125 Občianskeho zákonníka).

Aj keď právna úprava vydržania je súčasťou právneho poriadku a spolu s ním podlieha zmenám zodpovedajúcim stupňu vývoja spoločnosti, možno vo všeobecnosti konštatovať, že zákonnými podmienkami vydržania boli oprávnená držba, uplynutie zákonom určenej vydržacej doby a spôsobilý predmet vydržania.

Na rozdiel od držby je vlastníctvo v platnom právnom poriadku (§ 123 a nasledujúce Občianskeho zákonníka) staronovo chápané ako najvyššia právna moc nad vecou. Jeho obsahom je právo vlastníka vec držať, užívať a disponovať s ňou. Vlastník má teda zo zákona základné oprávnenia, ktorými sú právo vec držať (*ius possidendi*), vec užívať, požívať jej plody a úžitky (*ius utendi et fruendi*) a právo s vecou disponovať (*ius disponendi*).

Z uvedeného vyplýva, že právo vec držať (tzv. právo držby) znamená nakladať s vecou ako s vecou vlastnou. Ide tu teda o základné, východiskové oprávnenie vlastníka, ktoré je nevyhnutným predpokladom pre výkon oprávnení ostatných. Podľa vzťahu k predmetu vlastníctva Občiansky zákonník rozlišuje držiteľa oprávneného a neoprávneného, keď v ustanovení § 130 ods. 1 definuje len držiteľa oprávneného.

Oprávnená držba spravidla spočíva na skutkovom omyle, keď sa oprávnený držiteľ domnieva, že bol napr. urobený právny úkon, hoci tomu tak nebolo, alebo naopak o určitej skutočnosti, ktorá má za následok neplatnosť právneho úkonu, či inak bráni vzniku práva,

nemá vedomosť. Samotná skutočnosť, že niekto koná spôsobom, zodpovedajúcim obsahu vecného bremena prechádzať cez pozemok nemôže viesť k záveru o oprávnenej držbe zodpovedajúcej vecnému bremenu aj preto, že cez cudziu nehnuteľnosť je možné prechádzať na základe rôznych právnych titulov.

Vydržanie je osobitný originálny spôsob nadobudnutia vlastníctva. V prípade splnenia zákonom určených podmienok dochádza k nemu priamo zo zákona, nevyžaduje sa k tomu rozhodnutie štátneho orgánu. K tomu, aby bolo možné nadobudnúť vlastnícke právo vydržaním musia byť splnené zároveň tieto zákonné predpoklady: a/ nadobúdateľ je oprávneným držiteľom veci po celú vydržaciú dobu, b/ nepretržitosť vydržacej doby, ktorou je neprerušovaný stav užívania predmetu vydržania počas zákonom ustanovenej doby, c/ spôsobilý predmet vydržania.

Predpokladom vydržania je skutočnosť, že držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec alebo právo patrí. Posúdenie toho, či držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí, nemôže vychádzať len z posúdenia subjektívnych predstáv držiteľa. Dobromyseľnosť držiteľa musí byť posudzovaná aj z hľadiska, či držiteľ pri zachovaní náležitej opatrnosti, ktorú možno s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu na každom subjekte požadovať, mal alebo mohol mať pochybnosti, že užíva nehnuteľnosti, ktorých vlastníctvo nenadobudol. Oprávnená držba sa nemusí nevyhnutne opierať o existujúci právny dôvod, stačí ak tu bol i domnelý právny dôvod (titulus putativus), teda ide o to, aby držiteľ bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu taký právny titul svedčí.

Pri posudzovaní oprávnenosti držby treba vychádzať zo zásady, že jej predpokladom je presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, ak si určitú vec prisvojuje. Ide o psychický stav, o jeho vnútorné presvedčenie, ktoré sa prejavuje aj navonok a z ktorého možno vyvodiť, že sa dôvodne považuje za vlastníka veci. Medzi základné okolnosti, ktoré budú svedčiť o oprávnenosti držby veci patrí aj okolnosť, ako vec nadobudol – či mu svedčí nejaký oprávnený nadobúdací titul. Subjektívny pocit držiteľa nemôže byť sám osebe podkladom pre vydržanie, ak nie je tento pocit vyvolaný okolnosťami objektívne nasvedčujúcimi oprávnenosti držby práva.

Na rozdiel od preukazovania vlastníctva nebude spravidla treba, aby vydržiteľ preukazoval platný právny dôvod nadobudnutia vlastníctva, ktorý môže byť základom pre zápis vlastníckeho práva do príslušného katastra nehnuteľností, ale postačí existencia takéhoto nadobúdacieho titulu (aj putatívneho), ktorý jeho vnútorné presvedčenie, že sa stal vlastníkom veci, dostatočne opodstatňuje.

Právne úprava vydržania pred 1.1.1992 zásadne neumožňovala vydržanie právnickou osobou, lebo táto právnická osoba nebola spôsobilým subjektom vydržania. Podľa ustanovenia § 132a ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení platnom do 31.12.1991 sa právnická osoba mohla stať oprávneným držiteľom, ak s vecou nakladala ako so svojou a bola so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že jej vec patrí. Aj keď zákon výslovne žiaden subjekt práva z držby nevyučoval, aj napriek tomu oprávnená držba právnickej osoby nemohla vyústiť do nadobudnutia vlastníckeho práva na základe vydržania a to s ohľadom na znenie § 135a Občianskeho zákonníka v znení platnom do 31.12.1991. Až na základe zrovnoprávnenia všetkých foriem vlastníctva a subjektov občianskoprávných vzťahov bolo možné dospieť k záveru, že právnická osoba sa stala za účinnosti platného Občianskeho zákonníka (§ 134 ods. 1) spôsobilým subjektom vydržania.

Vzhľadom na poukaz navrhovateľa uvádzaný v dovolaní (rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp.zn. 22 Cdo 2570/98) je potrebné uviesť, že aj judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyvodzuje, že oprávnenú držbu právnickej osoby pred 1.1.1992 je možné započítať do vydržacej doby, avšak len za predpokladu, že išlo o oprávnenú držbu.

V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na to, že ak došlo k vzniku právneho vzťahu alebo k vzniku nároku z tohto právneho vzťahu pred 1.1.1992, je potrebné posúdiť jeho vznik a nároky z neho vzniknuté podľa právnej úpravy pred 1.1.1992. Ak však tento právny vzťah pretrval i po 1.1.1992, je potrebné posúdiť ďalšiu existenciu tohto vzťahu, i nároky, ktoré z neho vznikli, podľa právnej úpravy, ktorá nastala po 1.1.1992. Prechodné ustanovenie § 686 Občianskeho zákonníka je potrebné vyložiť v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ktorá poskytuje ochranu vlastníckemu právu a tým aj právu držby, bez ohľadu na subjekt vlastníctva.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k právnenému záveru, že odvolací súd správne aplikoval citované zákonné ustanovenia. Záver odvolacieho súdu je v súlade s vykonaným dokazovaním a jeho právnym vyhodnotením vyplývajúcim z ustálenej súdnej praxe.

Dovolací súd považuje za potrebné poukázať aj na to, že pokiaľ sa nadobúdateľ nehnuteľnosti uspokojí iba s ústnym oznámením prevodcu, že s vlastníctvom nehnuteľnosti je spojené právo zodpovedajúce vecnému bremenu, resp. že takéto právo sa vykonáva, pričom táto okolnosť nie je uvedená v zmluve o prevode nehnuteľnosti a nadobúdateľ sa o existencii takéhoto práva nepresvedčí, nemôže byť so zreteľom ku všetkým okolnostiam v dobrej viere, že mu toto právo prislúcha, lebo pri normálnej opatrnosti, ktorú je možné od každého požadovať, by si existenciu tohto práva, prípadne právneho titulu, ktorý mal za následok jeho vznik, overil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa preto v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu a v podrobnostiach odkazuje na jeho správne dôvody, vedúce k zamietnutiu návrhu v dovolaní napadnutej časti. Skutočnosti uvádzané navrhovateľkou v dôvodoch jej dovolania považuje dovolací súd pre právne posúdenie veci vzhľadom na vyššie uvedené, za právne irelevantné. Navrhovateľke ako vlastníčke nehnuteľností zapísaných na LV č. X. pre k.ú. K. nevzniklo právo prechodu a prejazdu zodpovedajúce vecnému bremenu cez pozemky (parc.č. X. a parc.č. X.) zapísané na LV č. X. pre k.ú. K., pretože nespĺnila podmienky vydržania.

Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že dovolaním vytýkané nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) nie je dôvodné a keďže neboli zistené ani ďalšie dôvody uvedené v § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., pre ktoré by bolo potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti zrušiť a ani vady konania uvedené v § 237 O.s.p. Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie navrhovateľky podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

V dovolacom konaní úspešnému odporcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti navrhovateľke ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky mu preto priznal náhradu trov právneho zastúpenia v dovolacom konaní za vyjadrenie k dovolaniu podľa § 11 ods. 1 vyhl.č. 655/2004

Z.z. v platnom znení vo výške 1 465,80 Sk, DPH 278,50 Sk a režijného paušálu 190,-- Sk, spolu vo výške 1 934,-- Sk.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 10. decembra 2008

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Nina Dúbravčíková